

**פניה מוקדמת לקבלת מידע (RFI)
לגיבוש מיזם לפיתוח תוכניות לצמצום תופעת הבדידות בקרב בני נוער**

פרטי הפניה לקבלת מידע (RFI)

תאריך:

נושא: צמצום תופעת הבדידות בקרב בני נוער

הקרון המזמינה: [קרן ילדים ונוער בסיכון](#)

מועד סיום הגשת ההצעות: 15.7.2019

תוכן עניינים

1	רקע ורציונל.....
2	בדידות מהי?
3	גורמי סיכון וחוסן לבדידות בקרב מתבגרים.....
4	השלכות של בדידות.....
5	מידע מבוקש.....
6	הבהרות.....
7	אופן מתן ההצעה למידע.....

1. רקע ורציונל

קרן ילדים ונוער בסיכון פועלת לקידום הטיפול בילדים, בני נוער וצעירים, הנמצאים במצבי סיכון, בין היתר בשל הזנחה, התעללות, אלימות, פגיעה מינית, והפרעות קשב וריכוז, לרבות ילדים ובני נוער שעברו על החוק, משתמשים בסמים או חשופים לתנאי חיים מסכנים.

פעילותה של הקרן מכוונת לפיתוח והטמעת מודלים ותוכניות מערכתיות, במטרה לסייע בצמצום מצבי הסיכון, מניעת הדרדרות לעוני ונזקקות, קידום מוביליות חברתית, ושילוב במערכות החינוך, הרווחה והתעסוקה. זאת, תוך הבניית שותפויות עם משרד העבודה הרווחה והשירותים החברתיים, משרד החינוך, הבריאות, ביטחון פנים, שוויון חברתי ועוד, כמו גם פיתוח מיזמים משותפים עם קרנות פרטיות, ארגונים ציבוריים וארגונים עסקיים.

תהליך פיתוח התכניות, כולל מיפוי סדור של צרכים וזיהוי אתגרים. בהתאם, נמצא כי תופעת הבדידות בקרב בני הנוער, מחייבת למידה, התייחסות מקצועית וחשיבה על פיתוח מענים בתחום. על כן, בכוונת הקרן לפנות לקבלת מידע על נושא זה לצורך גיבוש תכנית מערכת להתמודדות עם התופעה.

לאור האמור, הקרן מבקשת לקבל מידע מארגונים ללא כוונת רווח, רשויות מקומיות, חברות, מכוני מחקר, מוסדות אקדמיים, ואחרים (להלן "משיבים") שיהיו מעוניינים לשתף במידע הקיים ברשותם ולחלוק בניסיונם בנוגע לתופעת הבדידות בקרב בני נוער.

[לחזרה לתוכן העניינים](#)

2. בדידות מהי?

בדידות היא בעיה חברתית חמורה שלא פוסחת על קבוצות תרבותיות שונות, גילאים שונים וקבוצות מגדר שונות. בני נוער ידועים כקבוצה החשופה ביותר לתופעה והשלכותיה. מחקרים מדווחים שהתופעה רווחת בקרב בני נוער עד כדי שארבעה מתוך כל חמישה בני נוער מדווחים על תחושות של בדידות מידי פעם וכמעט שליש מבני הנוער מדווחים על תחושות מתמשכות וכואבות של בדידות.

תחושות של בדידות אינן נעימות אך הן תגובה נורמלית למצבים כואבים. הבדידות היא חוויה שלילית שמתרחשת כשאנשים תופסים את הקשרים החברתיים שלהם כפגומים מבחינה כמותית או איכותית. אנשים יכולים להרגיש בודדים כשהם לבד אבל לחוש בדידות גם כשהם בסביבת אחרים. בעולמם של

בני נוער, בדידות היא תחושה סובייקטיבית של מחסור בחברה שמייצגת פער בין כמות ואיכות הקשרים החברתיים שהם מקיימים בפועל לבין אלו שהיו רוצים לקיים. בשונה מילדים שחשים בדידות ומדווחים לרוב על שעמום, מתבגרים לא מדברים על תחושות של בדידות מכיוון שאינם סומכים על אחרים שיבינו אותם. כאשר תחושות של בדידות הופכות למתמשכות וכרוניות הן מהוות בעיה ויש להן השלכות רבות על התפתחותם וחייהם של מתבגרים. מתבגרים שחווים בדידות כרונית חווים גם חוסר ביטחון וחרדה. תחושות אלו מעוררות אצלם מנגנוני הישרדות שמעלים את סף הרגישות שלהם ומגבירים אצלם חוויות שליליות שכוללות עצבות, דיכאון, מתח ודימוי עצמי נמוך.

[לחזרה לתוכן העניינים](#)

3. גורמי סיכון וחוסן לבדידות בקרב מתבגרים

תקופת ההתבגרות מאופיינת בשינויים פסיים ורגשיים. בני הנוער הופכים להיות יותר מודעים לעצמם ומפעל עליהם לחץ רב להתנהגות בוגרת ונורמטיבית. כפועל יוצא מכך, בתקופה זו, המתבגרים חווים שינויים רבים במערכות היחסים שהם מנהלים עם סביבתם הקרובה כשהמוקד החברתי שלהם נע מקרבה להורים ולמשפחה לעניין גובר במגע עם קבוצת השווים. הגורמים המרכזיים לחוויות מתמשכות של בדידות בגיל ההתבגרות הם שינויים התפתחותיים, היפרדות מההורים, התבגרות, שאיפה לאוטונומיה וחיפוש אחר משמעות. למשפחה יש השפעה רבה על בדידות בקרב מתבגרים. בדידות של הורים משפיעה על התפתחות הכישורים החברתיים של הילדים שלהם, על המוטיבציה שלהם ללמוד ועל ההישגים הלימודיים שלהם. מתבגר שגדל במשפחה שהיא מבודדת מבחינה חברתית הוא בעל סיכויים גבוהים לסבול מבדידות בעצמו.

גורם מרכזי נוסף לבדידות בקרב בני נוער הוא אורח החיים של המאה ה-21. שינויים שחלו בחברה האנושית בעשורים האחרונים השפיעו על סגנון החיים שלנו ועל אופי מערכות היחסים שאנחנו מנהלים. היווצרותם של דרכי תקשורת חדשים באמצעות רשתות חברתיות מקוונות (פייסבוק, מסנג'ר, טוויטר, אינסטגרם ואחרים) הביאו לירידה משמעותית בתקשורת פנים אל פנים ושינו את אופי יחסי הקרבה שאפיינו יחסי חברות בעבר. מחקרים מראים כי כשליש מבני הנוער לא יוצאים מהבית לאחר בית הספר ומנהלים את מירב התקשורת החברתית שלהם בסביבה וירטואלית. נוסף לאלו, גם מבנה המשפחה השתנה. משפחות היום מביאות לעולם פחות ילדים ולהורים שעסוקים בקידום קריירה, יש פחות זמן לבלות עם ילדיהם. כל אלו יחד מגבירים את הסבירות שבני נוער יחוו מצבים של בדידות בתדירות רבה יותר.

בעוד שכל בני הנוער, מעצם היותם מתבגרים, נמצאים בסיכון לחוות בדידות, ישנן קבוצות של ילדים ונוער שנמצאים בסיכון מוגבר לבדידות:

1. ילדים ונוער שהם קורבנות להתעללות והזנחה – קורבנות להתעללות בבית ומחוץ לבית וכן הזנחה בצרכים רגשיים ופיסיים פוגעות בהתפתחות הכישורים החברתיים של בני הנוער ובאמון שלהם בסביבתם הקרובה ובכך מגבירה את הסיכויים שלהם לחוות דחייה חברתית ולחוש בדידות כרונית.
2. ילדים ונוער בהשמה חוץ ביתית – מתבגרים שגדלים מחוץ למסגרת המשפחתית שלהם זקוקים לקשרי אמון וקרבה עם מבוגרים משמעותיים ועם קבוצת השווים. הניסיון להתמודד עם ההיסטוריה האישית שלהם ובו זמנית לבנות אמון עם מבוגרים אחרים (מורים, עובדים סוציאליים, מדריכים וכו') אינו קל והוא לרוב מעצים תחושות של בדידות.
3. ילדים מחוסרי בית (הומלסים) – ילדים שמנתקים מגע עם ההורים והמשפחה שלהם ומתגלגלים ממסגרת למסגרת, ישנים אצל חברים ועיתים ברחוב סובלים מבדידות ממושכת. השמה חוץ ביתית לא בהכרח פותרת את הבדידות, בייחוד במקרים בהם המקום החדש מרוחק מסביבה מוכרת וממעט הקשרים החברתיים שיש להם.
4. ילדים ונוער בעלי מוגבלויות – מתבגרים בעלי מוגבלויות ומתבגרים הסובלים ממחלות כרוניות חווים בידוד חברתי ובדידות. הגורם לכך הוא לרוב המחסום הבריאותי שמגביל את היכולת שלהם להתרועע עם בני גילם. מתבגרים לקויי למידה ומתבגרים בעלי קשיים רגשיים, חברתיים והתנהגותיים מדווחים על קשיים ביצירת קשרים חברתיים עם קבוצת השווים שלהם ועל שכיחות גבוהה של בדידות.
5. ילדים ומתבגרים יחידים וילדים להורה יחיד – מתבגרים שגדלים ללא אחים וילדים שדואגים/מטפלים בהורה יחיד מדווחים על חוויות כרוניות של בדידות. הצורך לשהות במחיצת ההורה פוגעת ביכולת של המתבגרים לבלות זמן עם קבוצת השווים שלהם מחוץ לבית.
6. ילדים ומתבגרים שמטפלים בהורה חולה – מתבגרים שהוריהם סובלים ממחלה ו/או מוגבלות נאלצים לבלות שעות מרובות בקרבת הוריהם ולכן לא מפתחים קשרים קרובים עם קבוצת השווים שלהם. מתבגרים להורים עם הפרעות נפשיות מתמודדים עם אתגר נוסף היות וחוסר היציבות הנפשית של ההורה מלווה באורח חיים בלתי צפוי, חוסר יכולת ליצור קרבה רגשית ועם סטיגמה הנלווית להפרעה הנפשית.
7. ילדים ומתבגרים המשתייכים לקבוצות מיעוט – מתבגרים מהגרים ו/או מתבגרים שמשתייכים לקבוצות אתניות שוליות בחברה נמצאים בסיכון גבוה לבדידות בשל פערי תרבות הקשורים לשפה, מנהגים ונורמות התנהגות שונות המעביבים על היכולת שלהם לתקשר באופן נורמטיבי עם קבוצת השווים שלהם.

מאפייני חוסן שנמצאו מגנים על ילדים ומתבגרים מפני בדידות הם קרבה למשפחה ולקבוצת השווים, פתיחות במערכות יחסים, עקביות ואמון במערכות יחסים ותחושת שייכות. תכניות התערבות שמתמקדות בחיזוק דימוי עצמי ותחושת מסוגלות וכן תכניות מעוסקות בהקניית מיומנויות חברתיות ומיומנויות של בנייה וחיזוק קשרים חברתיים חיוביים מסייעות לבני נוער להתמודד עם הבדידות שבחיהם.

לחזרה לתוכן העניינים

4. השלכות של בדידות

חוויה ממושכת של בדידות יכולה להוביל למתח, חרדה, פרנויות, דיכאון, מחלות לב, שימוש בחומרים ממכרים, הפרעות אכילה ופגיעה בהתפתחות הקוגניטיבית. כמחצית מבני הנוער שדווחו שאין להם חברים דווחו על רמות נמוכות של אושר ושביעות רצון מהחיים ונמצאו בעלי רווחה אישית נמוכה. בדידות קרב בני נוער נמצאה בספרות המדעית כקשורה לאובדנות, עוינות, התמכרות לחומרים פסיכו-אקטיביים ולחולי נפשי. הבדידות משפיעה על האופן שבו מתבגרים מבינים ומגיבים לאחרים ועל האופן שבו הם מתמודדים עם אירועים שאינם בשליטתם. מחקרים מראים שהשלכות של בדידות פוגעות לא רק במצב הנפשי של המתבגרים אלא גם בבריאות הפיסית שלהם. מתבגרים שסובלים מבדידות נוטים לפתח בבגרות בעיות של לחץ דם, כולסטרול גבוה, השמנת יתר, הפרעות בחילוף חומרים בגוף ומחלות לב.

לחזרה לתוכן העניינים

5. מידע מבקש

1. פרטים כלליים: שם המציע וצורת התאגדות ככל שישנה (חברה, עמותה, מלכ"ר, עוסק מורשה וכיוצא בזה), שם איש הקשר ותפקידו בארגון, ככל שהמציע הוא חלק מארגון. כתובת, טלפון, כתובת דואר אלקטרוני (חובה)
2. פירוט לגבי ניסיונו והיכרותו של המציע בנוגע לתחום בדידות בקרב בני נוער
3. הגדרת המידע המוגש (מידע כללי על התופעה/ ידע אקדמי מחקרי/ מיפוי תכניות קיימות בארץ ובעולם ומיפוי גורמים מתערבים/ הצעה לתכנית התערבות חדשה)
4. יש למלא את פרטי המידע כמפורט בטופס שיתוף המידע להלן

לחזרה לתוכן העניינים

6. הבהרות

1. יודגש כי RFI זה, הנו בבחינת פנייה מוקדמת לקבלת מידע בלבד, ואין בה כדי להוות שלב של התקשרות כלשהי של הקרן או מי מטעמה עם מי מהמציעים ששיבו לפניה, ובכלל זה, אין בפנייה זו כדי להוות הזמנה להגשת בקשות למתן תקצוב.
2. יובהר כי מענה לפנייה זו לא תהווה משום יתרון למציע אם וכאשר תחליט הקרן לצאת בהליך קול קורא לפיתוח תוכניות התערבות לצמצום תופעת הבדידות בקרב בני נוער.
3. אין בפניה זו משום התחייבות כלשהי של הקרן או מי מטעמה להמשיך בתהליך זה, בין בדרך של יציאה בקול קורא, ובין בדרך של הליך התקשרות אחר כלשהו. הקרן תהיה רשאית לשקול את המשך פועלה בתחום ובהתאם לאינטרס הציבורי, שיקולי תקציב, ושיקולים ענייניים ומקצועיים אחרים.
4. עוד מובהר בזאת כי מסירת המידע במסגרת RFI זה משמעה הסכמתו המפורשת של המציע לשימוש הקרן במידע, ככל שתראה לנכון, ולוויתור על כל תביעה עתידית כנגד הקרן שהנה פועל יוצא של שימוש במידע, ככל שמסר.
5. ככל תחליט יחליט על פרסום קול קורא בנושא, נוהל התקשרות או תקצוב בעתיד, תהא הקרן רשאית להוסיף תנאים ודרישות, מאפיינים וכל עניין אחר לפי שיקול דעתה המקצועי
6. מבלי לגרוע מכלליות האמור מובהר, כי כל פרט מהפרטים המצוינים בהצעה זו נתון לשינוי על פי שיקול דעתה הבלעדי של הקרן, ואין בו כדי לחייב את הקרן בכל דרך שהיא.
7. הקרן שומרת על זכותה לפנות למי שענה על פניה זו, ככל שיידרש, בבקשה להשלמת מידע והבהרות, לביקור באתריו ובמקומות בהם הוא עורך את פעילותו.
8. הקרן שומרת לעצמה את הזכות לקיים מפגש אליו יוזמנו המציעים שנטלו חלק בשלב זה של הבקשה לקבלת מידע.
9. כל ההוצאות הכרוכות בהגשת ההצעה תחולנה על המציע בלבד, ובשום מקרה לא יהיה המציע זכאי להחזר ו/או לכל פיצוי ו/או שיפוי בגין הוצאות ו/או נזקים שיגרמו לו בקשר למענה ו/או הכנת המענה והגשתו.

לחזרה לתוכן העניינים

7. אופן מתן ההצעה למידע

1. המידע הנדרש יועבר בדואר אלקטרוני בלבד, עד ליום 15.07.2019
2. המענה יהיה עד 8 עמודים על גבי [טופס ההצעה לשיתוף המידע](#)
3. המציע רשאי לצרף נספחים או כל פירוט נוסף הנדרש לדעתו (כולל מחקרים) שיש בהם לסייע במידע הנדרש.
4. את המענה יש להגיש לאשת הקשר: גבי מירב להב שחף, בדואר אלקטרוני: meravsh@nioi.gov.il
5. לכתובת דואר אלקטרוני (בשורת נושא ההודעה האלקטרונית) יירשם: "מענה לבקשה לקבלת מידע (RFI) לגיבוש מיזם לפיתוח תכניות בקרב תופעת הבדידות בקרב בני נוער".
6. המציעים רשאים להפנות שאלות הבהרה בקשר לפנייה זו לאשת הקשר שפרטיה מעלה, באמצעות הדואר אלקטרוני.

[לחזרה לתוכן העניינים](#)